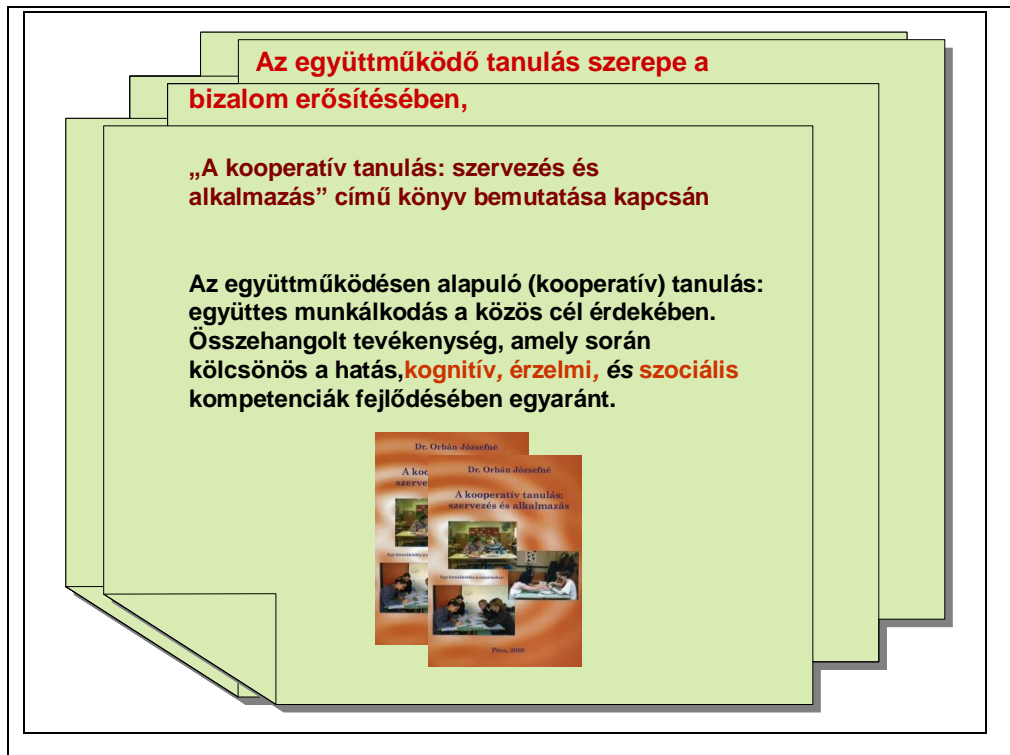

Név: Dr Orbán Józsefné

Intézmény: PTE. BTK. TI.

Az együttműködő tanulás szerepe a bizalom erősítésében, „A kooperatív tanulás: szervezés és alkalmazás” című könyv bemutatása kapcsán

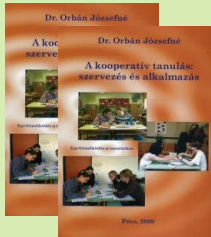
1.dia

Az együttműködő tanulás szerepe a bizalom erősítésében,

„A kooperatív tanulás: szervezés és alkalmazás” című könyv bemutatása kapcsán

Az együttműködésen alapuló (kooperatív) tanulás: együttes munkálkodás a közös cél érdekében. Összehangolt tevékenység, amely során kölcsönös a hatás, **kognitív, érzelmi, és szociális kompetenciák fejlődésében egyaránt.**

A fenti cím az együttműködésen alapuló kooperatív tanulás és a bizalom kapcsolatára utal, amelyben az együttműködés és a bizalom egymással szorosan összefüggő, egymást befolyásoló és erősítő kompetenciák.

A vizsgálódás szempontjából különbséget kell tenni, hogy milyen típusú felek között jön létre az együttműködő és a bizalmi kapcsolat.

Jelen esetben a tanulás színterére az iskolában tanuló kiscsoportok, illetve a kiscsoportokon belüli tanuló - tanuló, a tanulók - tanárok közötti kapcsolatra kell gondolni.

Jelentős mennyiségű szakirodalom foglalkozik az együttműködő tanulás fontosságával. Ezekből megtudhatjuk, hogy csak társas kapcsolatokban jöhet létre, amelyben nagy jelentősége van a személyes interakcióknak.

Fogalmak tisztázása

Az **együttműködésen alapuló (kooperatív) tanulás** kiscsoportokban történik: együttes munkálkodás a közös cél érdekében. Összehangolt tevékenység, amely során kölcsönös a hatás, *kognitív, érzelmi, és szociális* kompetenciák fejlődésében egyaránt.

Az **együttműködés**: a közös célokat, a résztvevők cselekvő közreműködését és interakciós kontextusát feltételezi, magába foglalva a társas együttlétből fakadó örömeket, konfliktusokat és szociális értékeket.

Ebben a tevékenységben nélkülözhetetlen a **bizalom**, mivel bizalom nélkül nincs kapcsolat, sem tanuló-tanuló között, sem tanár és tanuló között. Aki nem bíz meg másokban, nem kommunikál, nem nyitott és nem teremt kapcsolatot.

2.dia

A kooperatív tanulásban a bizalom az egyik csoporttag másikkal való viszonyára, személyközi kapcsolatára vonatkozik, és azon az elváráson alapul, hogy a tagok nem fognak olyat tenni, amelyből a csoportnak, vagy az egyéneknek hátránya lesz.
Az egymással együttműködő tanulók meg vannak győződve a csoporttársaik becsületességéről, helyállásáról, szándékaik helyességéről, segítőkészségéről és arról, hogy minden helyzetben számíthatnak egymásra, bízhatnak egymásba.

A kooperatív tanulás és kölcsönös bizalom kapcsolatának kompetenciái

A kooperatív tanulás és a bizalom kapcsolatában fontos szerepet játszanak az értelmi (kognitív, intellektuális), az érzelmi és a szociális kompetenciák.

3.dia

Ezeket részletesen kibontva a következőket mondhatjuk:

4.dia

Értelmi, érzelmi és szociális kompetenciák az együttműködő bizalmi kapcsolatban

Értelmi (kognitív): tudás, tájékozottság, attitűd, előzetes ismeret, kommunikáció, megfelelő szerepviselkedés, szabályok betartása

Érzelmi: szimpátia, tolerancia, empátia, identitás

Szociális: társas normák, értékek, (kooperációs készség, szavahihetőség, megbízhatóság, becsületesség, konszenzusra való hajlam, mások munkájának és ötleteinek kölcsönös tisztelete, segítőkészség, önzetlenség,)

A *kognitív* kompetencia ebben a folyamatban a tudást, tájékozottságot, megbízható szerepviselkedést, szabálykövetést jelenti, amelyek a kooperatív tanulás és a sikeres együttműködés feltételei.

Az *érzelmi ráhatás* az interakciókban, a segítségnyújtásban, a toleranciában, empatis viselkedésben (a másik fél érzelmi állapotára való ráhangolódásban) nyilvánul meg.

A *szociális kompetenciák*: meghatározzák a kívánatos viselkedést, a másokhoz való viszonyulást és a kapcsolatteremtés minőségét.

Ide sorolhatók: *a társas normák, értékek és a kooperáció képességei*

Ilyenek lehetnek: -

- *alkalmazkodás,*

- *a kommunikációs kultúra,*

- *segítőkézség*

- *megbízhatóság, szavahihetőség, becsületesség*

- *identitás* - a csoporthoz való tartozás felismerése,

- *önzetlenség*, amely a sikeres kommunikáció és az eredményes együttműködés alapja, és mindenfajta konfliktus, illetve problémamegoldás feltétele.

- *ön és társismeret*: önszabályozási motívum, (rendszeres önértékelés és egymás értékelése révén alakul ki)

- *önbizalom* (nem túlzott): az érzelmi biztonság és reális önismeret stabilitása,

Mindezek az értékek hozzájárulnak a *kölcsönös bizalom* kialakulásához.

A *kölcsönös bizalom lényege*, hogy a tanulók érzik azt, hogy az eredményes munkához szükségük van egymásra, bíznak egymásba.

Problémáját legélesebben a konfliktushelyzetek, problémamegoldó helyzetek vetik fel, amelyek megjelenhetnek a tanulói kapcsolatokban, a kooperatív interakciókban.

A kialakuló konfliktusok feloldása más és más a különböző korú tanulók esetében. A kisebbeknél még gyakran előfordul az erőszakos önérvényesítésre alapozott harc, amely néha verekedéssé is fajulhat.

Nagyobb gyerekek már inkább a racionálisabb konfliktusmegoldást, a vitát alkalmazzák, amelyben a ráhatás és a meggyőzés dominál. Itt különösen nagy szerepe van azoknak a viselkedési szabályoknak, társas normáknak, értékeknek, amelyek lehetővé teszik a gyanakvás nélküli, bizalom jegyében történő építő dialógust.

Ebben a helyzetben nagyon fontos az is, hogy a vita az együttműködés szellemében zajló hatékony megoldás formájává váljék.

Ez csak úgy lehetséges, ha a tanulók ismerik a konfliktusmegoldás és a vita szabályait is. Erre is tanítani kell őket.

A kognitív, érzelmi és szociális állapot a kooperatív tanulási folyamatban és a tagok egymás iránti bizalmi állapotában szorosan összefügg.

Ebben a helyzetben *a bizalom kognitív, érzelmi és szociális viselkedést magába foglaló pszichikai állapot*. Ez különösen akkor alakul ki, amikor egyik tanuló tudásától, viselkedésétől függ a másik tanuló, vagy a csoport eredménye. Amennyiben ez kedvező mindenki számára, akkor pozitív korreláció (egymástól való függőség, kölcsönösség, egymásnak való megfelelés) jön létre, amely megkönnyíti a kooperációt, a tanulási folyamatot, hatékonyabbá teszi a munkavégzést, javítja a csoporttagok egymáshoz való alkalmazkodó képességét, csökkenti a konfliktusok kialakulását, és a potyautas magatartást, vagyis segíti az eredményesebb személyiségfejlesztést.

A bizalmat befolyásoló tényezők

5.dia

A bizalmat befolyásoló tényezők lehetnek:

-*pillanatnyi hangulat, egymás iránti szimpátia*, - amelyeket befolyásolja a fizikai és lelki állapot, hasonlóság. A hangulat és a szimpátia is hatással van a kognitív feldolgozásra és a bizalom kialakulására, de gyakran változik.

-*erkölcsei normák, értékek* – meghatározzák a kívánatos viselkedést, a társakhoz való viszonyulást, és befolyásolják a megbízhatóságot.

-*attitűd* – konkrétan és közvetlenebb formában hatnak, mint az értékek. Összegződik benne minden addigi ismeret, vélekedés, érzés, már meglévő, vagy megcélzott képességek, előzetes tapasztalatok.

-*érzelmek* – pillanatnyi érzelmi állapot

Az egyének és a csoport elvárásai a kölcsönös bizalom kialakulásában és az együttműködésben.

6. dia

Az egyének és a csoport elvárásai	
<u>Egyéni elvárások</u>	<u>A csoport elvárásai</u>
Az interakció gyakorisága	Kölcsönösség a kockázatvállalásban
Segítségnyújtás	
Megbízható szerepviselkedés	Hit a jó eredményben
Tudás, tájékozottság	A közösen alkotott szabályok, kötelezettségek betartása
Szavahihető, etikus, korrekt, megbízható viselkedés	Társas normák betartása
Konszenzusra való hajlandóság	Egyenlő arányú részvétel
A társak munkájának, ötleteinek elismerése	Egyéni és közös felelősség

A bizalomra épülő együttműködés eredményei

7. dia

A bizalomra épülő együttműködés eredményei

- Növeli az együttműködés iránti vonzalmat
- Növeli az interakciók számát, a kommunikációs háló sűrűbb lesz
- Növekszik a tolerancia, befogadás, elfogadás hajlandósága
- Erősödik az egyén és a csoport közötti kapcsolat, identitás
- Csökken a kockázat, időráfordítás, a befektetett energia a tanulásban
- A szabályok, a pozitív erkölcsi értékek belsővé tétele fokozódik
- Az egyének pszichikai megerősítést kapnak, ezáltal motiváltabbak lesznek
- Erősödnek a megbízhatóság komponensei: egymás iránti jóindulat, a másik érdekeinek figyelembevétele, egymás munkájának megbecsülése

Mi jelzi a bizalomhiányt?

8.dia

A csoport tagjai közötti bizalomhiányt jelzik:

Kooperativitás hiánya

Hosszú munkaidő

A jó ötletek elvetése

Elszigetelődés

Az egyének külső csoportra támaszkodása

A bizalomhiány, vagy bizalmatlanság kommunikációhiányt, bezárkózást, elszigetelődést, a közösségtől való leszakadást, együttműködési képtelenséget, antiszociális magatartást, intoleranciát eredményezhet, míg a bizalom és annak következménye segítheti a pozitív értékek és normák kialakulását.

A tanulási folyamatban ezért nagyon fontos, hogy a diákok- tanárok, szülők-tanárok, diákok-szülők közötti kapcsolatban kölcsönös bizalom alakuljon ki, vagyis az iskola – diák - szülő háromszög kapcsolat bizalomra épüljön. Ez a kölcsönös bizalom csak együttműködéssel erősíthető, miszerint a pedagógusoknak, diákoknak és szülőknek együtt kell kialakítaniuk azokat a szabályokat, amelyektől toleránsabbá, „emberibbé” és ugyanakkor jogsértések nélkülivé válhat az iskolai élet.

Akármelyik viszonylatra gondolunk, minden esetben a bizalom azt jelenti, hogy a felek meg vannak győződve a másik fél (intézmény, társ) tisztességéről, hitelességéről, szaktudásáról, megbízhatóságáról, amely feltétele a közös munkának és ebből eredően hisznek abban, hogy az együttműködés sikeres lesz.

Hinni kell abban, hogy minden diák megtanítható és nevelhető. Ehhez szükséges a megelőlegezett bizalom.

9.dia

„Ha gazfickóval van dolgod, csak egyetlen módon hozhatod ki belőle a legjobbat, ha úgy bánsz vele, mint egy tiszteletreméltó úriemberrel.

Előlegezz neki bizalmat.

Ez a bánásmód annyira hízeleg majd neki, hogy talán meg is akarja érdemelni, és büszkévé teszi az a tudat, hogy valaki bízik benne.”

(Lewis E.)

A tanulócsoportokban működő kooperatív tanulás eredménye lehet a bizalom és az együttműködés kialakulása és erősödése, amely a kölcsönös fejlődés – fejlesztés hatására elősegíti az egyéb személyes kompetenciák változását, fejlődését is. Ennek a fejlődésnek az intézményi szervezeti formája a kooperatív tanulásszervezés. E szervezési forma megfelelő feltételek mellett megvalósítható: különböző tanulásszervezési modell, változatokban, vagy alapja lehet a projekteknek, drámaóráknak, de módszerei alkalmazhatók a hagyományos tanórák keretében is.

A megvalósítás feltételei

A kooperatív tanulás feltételei

Külső feltételek:

A tér kialakítása,
Csoportok szervezése, fejlesztése
Pozitív kölcsönösség, bizalom
Együttműködés tanulása
Tanulásirányítás, a folyamat szabályozása
Változatos módszerek
Visszajelzés, fejlesztő értékelés
Tanári kompetenciák, feladatok

Belső feltételek:

A tanulók közötti közvetlen interakció működtetése
Kompetenciák, értékek, normák

Bővebb információt találhatnak e könyvben.

10. dia

„A kis csoportokra épülő, együttműködés (kooperatív) tanulási hatékonysága ma már nem csupán elméleti bizonyításra, a szocirodalom egyértelműen leírja, hogy általa növekszik a gyerekek tanulási kedve és teljesítménye, miközben megtartásuk higiénesebb, lovasabb, figyelmesebbé válik. A kutatások során bebizonyosodott, hogy nemcsak az intellektuális és magatartási tényező, hanem a kognitív képességek és a szociális kompetenciák elsajátítását is segíti. Bizonyítást az is, hogy a szociális segítségnyújtás és a pszichikai egészség között szoros kapcsolat van. Hatékonyabb az emocionális fejlődés, az érzelmi intelligencia, a szociális érzékenység és a pozitív értékek javulása, amelyek szoros kapcsolatban vannak a tanulmányi eredményekkel, az előmenetellel, és a szociális sikerrel. Ezt nem hagyhatjuk figyelmen kívül, mivel az iskolai elhagyott tanulóknak és fiatal felnőtteknek megfelelő lelki stabilitásra van szükségük ahhoz, hogy felépítsék és fenntartsák a szabadon pályájukat, és közösségi kapcsolataikat az alapvető és fontos szerepet játszó egyéni érdekekben, hiszen így tudnak majd hatékonyan részt venni a társadalmunk és a világ dolgiban.”

(Részlet a könyvből)

Dr. Orbán Józsefné

**A kooperatív tanulás:
szervezés és alkalmazás**

Együttműködés a tanulásban

„Orbán Józsefnének a kooperatív tanulás-tanítás témakörében írt oktatási segédanyag valójában hasznos olvasmány és útmutató gyakorló pedagógusoknak és pedagógusképzőknek egyaránt. Elméleti (tanári továbbképzéseket vezető pedagógusok is haszonnal forgathatják a számtalan gyakorlati példát tartalmazó könyvet. A szerző érdeme, hogy nemcsak szabványos a kooperatív tanításnak, hanem pedagógusjelöltekbe is sikeresen építette be a tanulás-szervezés szeretetét és sajátította el elméletét és gyakorlatát. Minderről az olvasó a bőséges gyakorlati példa kapcsán ön maga is meggyőződhet. Azt gondolom, hogy Orbán Józsefné könyve irányjelző segítség lehet a kooperatív tanításban.”

(Dr. Meleg Csilla)

ISBN 978-963-06-7712-5

Pécs, 2009

A könyv mindegyik témát részletesen kifejti és ezen kívül számtalan gyakorlati példát is olvashatnak, amelyek különböző szakos egyetemi hallgatók kreatív ötleteit tartalmazzák.

Kedves diákok és fiatal kollégák!

A pedagógusi pálya gyönyörű de nehéz hivatás. Kívánom, hogy sok öröme legyen benne. A tanulóiktól kapott szeretet, bizalom, megbecsülés széppé varázsolja. Ez azonban csak úgy érhető el, ha mindent megtesznek azért, hogy a diákjaik munkáját könnyebbé tegyék, és számukra öröm legyen a tanulás. Ehhez a nagyon szép munkához kívánok erőt, egészséget és ajánlom segítségül e könyvet.